

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dialogorum sacrorum Libri Quatuor

Châteillon, Sébastien

Basileae, 1565

Virago

urn:nbn:de:bsz:31-102436

oratione eloquenti, tam præstabis quæ locuta es, & Deus tuus mihi Deus erit, & tu Nabuchodonosoris domestica per totum orbem celebraberis. Agite mei serui, ducite hanc in meam cellam, eiq; de meo penu alimentum præbete. 1. Dabis ueniam: non licet mihi gustare tua, nisi uelim mihi malum conflare. Sed uescar eis quæ mecum attuli. 6. Quid, ubi quæ tecum habes defecerint, unde tibi talia subministrabimus? cum uestratia cibaria non habeamus? 1. Sic tu bene uiuas, domine, ut ego non antè consumpsero quæ habeo, quàm Deus per me effecerit quæ decreuit facere.

SENTENTIA.

Qui uerum audire non uult, dignus est qui mendacijs decipiatur. Qui ueritati non credit, is mendacio facile capitur. Mulieris pulchritudo & oratio fallax. Bonum consilium qui repudiat, is in malum consilium cadit.

VIRAGO. *Iudithæ 13.*

ARGUMENTVM.

Iuditha noctu caput Olofernis ferens Betuliam, portis apertis intrat, & caput illud ostendens, eis quid factu sit opus præscribit. De inde quonam pacto Olofernem interfecerit, Achiori narrat.

Iudithæ

255 DIALOG. SACRORVM
Iuditha, Excubitores, Ciues,
Ozias, Achior.

HEUS heus uigiles, aperite aperite portam.
Deus Deus noster nobis adest, qui hodie in-
signem & præclarum uictoriæ honorem tradit Is-
raclitis. **E.** Iudithæ uox auditur, socij: descenda-
mus properè ad portam. Conuocentur huc sena-
tores, uos incendite faces. **I.** Vide Abra, ut istud
caput habeas in promptu, ut id poscente me, con-
tinuò de pera, unà cum uelo, depromas. Iam hic ad-
erit ^a omnis ciuitas. **C.** Præluceat funalibus uos:
aperite portam ianitores: intromittite eam, ut ui-
deamus quid noui ferat. **I.** Laudate Deum, lau-
date Deum, qui ab Israelis stirpe misericordiam
suam non auerterit, ^b sed hostes nostros hac nocte
per meas manus fregerit. En uobis caput hostis
uestri Olofernis, summi Assyriorum Imperatoris.
en uelamen, in quo ille iacebat ebrius: quem Deus
mea facie deceptum, muliebri manu occidit, ^c meq;
euntem, manentem, redeuntem, inuiolatam, inte-
meratamq; conseruauit, neque ab illo uiolari per-
misit. Et nunc & illum uicisse, & me euasisse, &
uos liberatos esse letor: uosq; ut Dei bonitatem
infinitamq; misericordiam prædicetis, exhortor.
C. Agimus Deos nostro gratias, qui tibi tantam
uirtutem tribuerit, ut hodie per te nostros hostes in
nihilum redegerit. **OZ.** O omnium mortalium
fœmina-

omnes ci-
ues.

Et tamen
Iu uicti
t hostes:
percepto
, certa
uictoria
cupatos
peribus
is tuetur
Deus.

f. g. g.

ſceminarum Deo acceptiſſima ſcœmina : ô cœli ter-
 rarumq; creatoris Dei nunquam ſatis prædican-
 de laudes : qui tuum uulnus in caput principis ho-
 ſtium noſtrorum direxerit : quo factò , tantam tibi
 hodierno die nominis gloriam comparauit , ut tuæ
 uirtutis laus tam diu in hominum mentibus hæſu-
 ra , & linguis celebranda ſit , quandiu huius immor-
 talis Dei ſacinaris memoria durabit , quæ quidem
 in tantis nationis noſtræ anguſtijs non dubitau-
 eris uitam tuam ruinae opponere , & iam deſponden-
 tibus animos ſubuenire. 1. Attendite nunc fra-
 tres . Hoc caput in pinnis murorum noſtrorum ſu-
 ſpendetis . Deinde orto ſole uniuerſi armati eru-
 ptionem facietis , ita ut ad eorum oppugnanda præ-
 ſidia deſcendere uideamini . Tunc accidet (id quod e-
 rit neceſſe) ut ad Olofernis tabernaculum concur-
 ratur : quo inuento mortuo , tantus illos timor oc-
 cupabit , ut præſidium ſibi in fuga ponant . Tum uos
 ſequamini licebit , eosq; paſſim Deo concedente ob-
 teratis . Sed antè accerſatur mihi Achior Ammo-
 nita , ut Iſraelitarum contemptorem (à quo ad nos
 tanquam ad certam necem amandatus eſt) uideat .
 Adeſdum Achior , Deus Iſraelitarum (cui tu teſtimo-
 nium dedisti , ultorem eſſe hoſtium ſuorum) ca-
 put omnium infidelium , hac nocte mea manu trun-
 cavit . Quod ut ita eſſe credas , ecce tibi caput Olo-
 fernis , qui ſua arrogantia Deum Iſraelitarum de-
 ſpica-

spicabatur, tibiq; mortem in communi Israelitarum
cede assignabat. AG. O te non solum in omni-
bus iudae domicilijs, sed etiam in omnibus genti-
bus felicem, cuius audito nomine homines ad Deum
laudandum excitabuntur. Sed iam narra mihi,
si placet, quomodo te hac tota in re gesseris. 1.
Principio cum hinc (ut scis) profecta incidissem in
uigiles, ab eis deducta sum ad Olofernem, apud
quem magna omnium expectatone iussa dicere
cur aduenissem, simulavi me esse perfugam, quae
desperatione rerum nostrarum ad eum transissem:
demonstrauisq; ea quae ex te audiuisset, esse uera. Ne
que enim genus hoc hominum posse superari, nisi a
liquo facinore admissio. Sed iam fame pressos Israeli-
tas, cogitare uesci eis, quibus uesci lex prohiberet:
quo scelere si se obstrinxissent, facile eos uictum iri.
Quare expectaret, dum id scelus esset perpetratum:
mibiq; interea in eius castris uersanti faceret, quan-
do cunque uellem, exeundi potestatem, ut Deum
precarer, & illo scelere commisso à Deo certior
fierem, eumq; de eo admonerem: tum demum enim
esse superaturum. Credidit ille, mibi que omnia quae
petieram, concessit. Ita triduo in castris uersata sum:
noctu interim in uallem, Deum salutandi gra-
tia, uentitans, Dei q; praesens auxilium suppliciter
implorans. Quarto denique die ab illo ad computa-
tionem accersita, adfuit: ostendiq; me quicquid im-
perasset,

adorandi

eius co-
cum effe-
centuram

perasset, esse factum
causis, largitus
ni, iuni pleni ad
uacuum exten-
ferre, qui ebriet
cauerat. Hic e
sem, ut extra cub
careret, Deum
mo orauit, ut m
fiscolum mellam,
ni, accedo: inde
applicans, sinist
uente precata,
tanta ni bis ser
gula ueste prouo
que caput trado
de le more, sic q
tata peruenimus
tam nocte, que
Quoniam quo
fate, non aliter o
multo magis hac
reps, non tam Isr
in uestrum num
fisci.

Superbissim

perasset, esse facturam. Potatur: ipse mei cupiditate
ardens, largius sese inuitat. Clausa coena, cum ceteri,
uini pleni discessissent, Vagao eunuchus taber-
naculum externè clausit, me ibi sola relictà cum Olo-
ferne: qui ebrietate & somno oppressus, in lecto re-
cubuerat. Hic ego, cum pedissequæ meæ mandauis-
sem, ut extra cubiculum manens, exitum mihi tutum
curaret, Deum (ad illius lectum stans) cum animo
meo orauit, ut mihi tum meisq; adesset. Deinde ad le-
cti columellam, quæ erat ^{e ad} propter caput Olofer-
nis, accedo: inde acinacem detraho, & ad lectum me
applicans, sinistra cæsariem eius prehendo: Deumq;
tacitè precata, ut me in ea re confirmaret, collum
summa ui bis ferio: amputatoq; capite, corpus à stra-
gula ueste prouoluo, et ablato uelo exeo, ac pedisse-
quæ caput trado: quo in escariam peram indito, am-
bæ de more, sic quasi ad supplicationem egressæ, huc
tutò peruenimus. C. Salui sumus, reuiximus. ô fau-
stam noctè, quæ nos ab æterna nocte uindicas. A C.
Quanquam quod dixi Oloferni, de Dei uestri pote-
state, non aliter dixi quàm sentiebam: ^f tamen nunc
multo magis hac re confirmatus, credo: uoloq; dein-
ceps, non iam Israelitarum laudator, sed ciuis esse, et
in uestrum numerum pignore circumcisionis ad-
scisci.

SENTENTIA.

Superbissimus quisque turpissima morte
dignus

f Facta fide
augent.

192 DIALOG. SACRORVM
dignus est. Vel femina manu potest Deus ho-
stes suos ulcisci. Cæso duce, facile uincuntur
milites.

SUSANNA. Daniel. 13.

ARGUMENTVM.

Susanna à duobus Senatoribus (quia ipso-
rum libidini obsequi recusasset) accusata ad-
ulterij, ad supplicium damnata ducitur. Sed
diuinitus superuenit Daniel, qui interroga-
tionis prudentia Senatorum calumniam pa-
lâm facit: atq; ita in ipsorum caput supplicium
conuertit.

Duo senatores, Concio, Susanna,
Daniel, puer.

Avdite uniuersa Iudeorum concio, quam ob-
re in uestrum iudicium adducta sit hæc
Iocimi uxor Susanna. Heri cum nos duo iudices
in hortis eius mariti soli deambularem, hæc cum
duabus pedissequis ingressa est. quas ubi foras a-
mandauit, hortorumq; ianuam obserauit, uenit ad
eam quidam iuuenis, qui tum in occulto latebat,
& cum ea concubuit. Nos, qui in hortorum an-
gulo eramus, animaduerso tanto flagitio, accurre-
mus, & eos uidimus quidem coeuntes, sed illum
comprehendere nequiuimus. Nam cum esset ualen-
tior quam nos, aperta ianua exiit. Tantum hanc
prehensam rogabamus, quis esset ille iuuenis: sed
noluit